

5. KERNVISIE - wat gaat de gemeente doen?

Dit hoofdstuk gaat over de visie en acties van de gemeente geënt op het interactieve proces en in aanvulling op het hoofdstuk 'Context'.

De kernvisie is dat wat het allerbelangrijkste is. De kernvisie leidt tot concrete projecten die in het hoofdstuk 'Uitvoering' in de tijd worden gezet.

5.1 Kernvisie: het Nieuw Waterlands Peil

KERNOPGAVE 0: geef vorm aan de nieuwe handelsgeest van de gemeente Waterland.

De nieuwe tijd vraagt om een cultuuromslag. Met het proces van deze omgevingsvisie is daarmee een begin gemaakt, de visie volgt de inbreng van bewoners en belanghebbenden, die in een heel vroeg stadium van het planproces is opgehaald. Daarmee weet de gemeente wat bewoners en belanghebbenden van waarde vinden en wat zij als knelpunt(en) zien. Een vruchtbare basis om visie, acties en prioriteiten te bepalen.

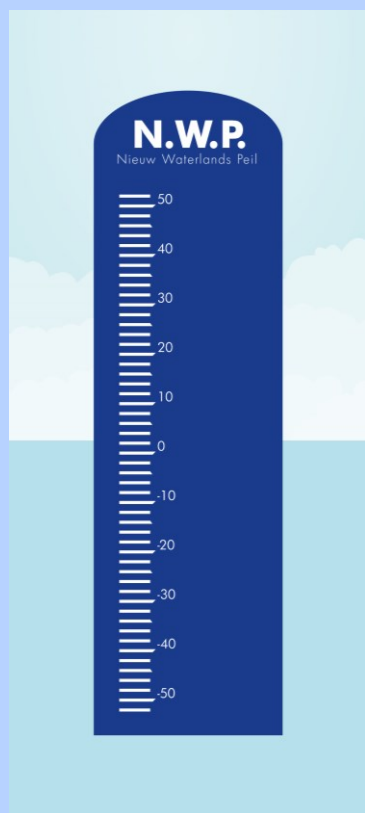
Meer proces

Processen zullen steeds belangrijker worden. Processen kunnen helpen om plannen verder te brengen. In Waterland, waar de waarden zo groot zijn en de bevolking betrokken en mondig is, is een goed proces van grote waarde. Een proces waarin een planidee niet voortijdig strandt, maar zich ontwikkelt tot iets waar betrokkenen trots op kunnen zijn. Rollen veranderen; niet ineens, maar stap voor stap. Het accent verschuift voor ambtenaren en politici van toetsen naar begeleiden en verbinden. Ook de rol van bewoners en ondernemers verandert; niet alleen een mening geven, maar samen zoeken naar verbetermogelijkheden van een plan.

Meer contact en co-creatie

Maar daarmee zijn we er nog niet. Ontwikkelingen van woningbouw, ambities op het gebied van duurzaamheid en omvorming van verouderde bedrijventerreinen; de gemeente kan dit allang niet meer alleen. Marktpartijen, ondernemers, woningcorporaties en grondeigenaren zijn, naast anderen, belangrijke partners om een leefbare en vitale leefomgeving te behouden en te realiseren. Contact is nodig vanaf het moment dat een idee ontstaat. De deuren van het gemeentehuis staan dan ook open om te kijken hoe inhoud kan worden gegeven aan die leefbare en vitale leefomgeving.

Jaarlijks willen wij een ondernemersdag organiseren. Dit is een dag waarop potentiële initiatiefnemers worden uitgenodigd aan de hand van een of meerdere kernopgaven, die in deze omgevingsvisie zijn opgenomen. De gemeente ziet het mede als haar rol om waar mogelijk verbindingen te maken tussen verschillende partijen en planideeën, zodat door samenwerking nog betere initiatieven ontstaan. Dit proces noemen we co-creatie.

Eenvoudige perceelgebonden initiatieven volgen de proceswijzer uit hoofdstuk 2. Complexere plannen krijgen een zelfstandig proces. Er vindt een open gesprek plaats over de mogelijkheden voor het betrokken planinitiatief. Gekeken wordt of dit aansluit bij het beoogde gebied, of dat er een betere locatie in de gemeente is. Mensen met een belang bij de planvorming worden vanaf het begin betrokken, zodat bekend is wat de gevoeligheden zijn en hierop kan worden ingespeeld. De meest complexe plannen zijn plannen waarbij verschillende partijen (met verschillende belangen) samen, door middel van co-creatie, aan een ontwikkeling werken. Een omschrijving van de vaste onderdelen van een proces gericht op co-creatie is uitgewerkt in hoofdstuk 6.

Minder regels waar het kan

Bij de nieuwe tijd hoort ook het kritisch kijken naar de regels die er zijn. Wij vinden dat in de minst kwetsbare gebieden (niet gelegen in het buitengebied, beschermde stads- en dorpsgezichten en de vooroorlogse gedeelten van kernen) ruimte is voor een eenvoudigere toets van planinitiatieven. Als een plan in deze gebieden kan rekenen op voldoende draagvlak, wil de gemeente de overige toetsen zo beperkt mogelijk houden. Basis is in dat geval de wettelijke regels die door het Rijk, de provincie en hoogheemraadschap zijn gesteld en het meest elementaire; veiligheid, bereikbaarheid en gezondheid. De komst van de Omgevingswet is een goed moment om dit nader vorm te geven.

Wat gaan we doen:

1. Oefenen met, en professionaliseren van, het werken met interactieve planprocessen.
2. Jaarlijks een ondernemersdag organiseren waarin de stand van zaken voor wat betreft de kernopgaven en de plannen en ideeën van ondernemers en bijvoorbeeld maatschappelijke organisaties centraal staan en mogelijkheden voor co-creatie worden verkend.
3. In samenhang met de Omgevingswet, die naar verwachting in 2019 van kracht wordt, gaan we in de minst kwetsbare gebieden (niet gelegen in het buitengebied, beschermde stads- en dorpsgezichten en de vooroorlogse gedeelten van kernen) op een eenvoudigere manier toetsen.

Deregulering in de minder kwetsbare gebieden
(hier als voorbeeld nieuwbouw Broek in Waterland)

Aansluiting op het interactieve proces

Bewoners en belanghebbenden hebben in de digitale peiling met overtuigende meerderheid (bijna 80% van 277 respondenten) gekozen voor het proces, boven het vooraf exact aangegeven wat wel en niet mogelijk is. Zij kiezen, net als de gemeente, voor het inslaan van een nieuwe weg. In de komende periode zal daar stap voor stap meer ervaring mee ontstaan waarmee de inzet van processen kan worden verbreed en de aanpak verder kan worden ontwikkeld.

In de digitale peiling is de vraag gesteld of in de minder kwetsbare gebieden (waarbij het niet gaat over het buitengebied en niet over de beschermde stads- en dorpsgezichten) de kernraad en de burens kunnen bepalen of iets ontwikkeld kan worden, óf dat het advies van deskundigen bepalend moet zijn. Van alle respondenten koos 67% voor de kernraad en de burens.

5.2 Kernvisie-inhoud

Van structuurvisie naar omgevingsvisie

Een kaart met daarop de locaties waar woningen komen, waar bedrijfsterrein komt en waar wegen worden aangelegd. Zo zag tot voor kort een structuurvisie eruit. Het programma was leidend en sterk functioneel ingestoken. Nu de op uitnodigingsplanologie gestoelde Omgevingswet aanstaande is, stappen we hier van af. Niet het programma staat centraal maar de plek. Dit is meer uitnodigend en doet recht aan het feit dat veel programma niet meer (uitsluitend) door de overheid wordt ontwikkeld.

Inhoud van de kernvisie

De omgevingsvisie is gebouwd op de identiteit van Waterland en de deelgebieden daarbinnen; qua ruimte, qua cultuur, qua drukte en rust. We beginnen dan ook met het onderwerp identiteit gevolgd door gebiedsopgaven voor de kernen en het buitengebied. Tot slot wordt ingegaan op duurzaamheid en waterbestendigheid; twee onderwerpen die betekenis hebben in alle gebieden bij vrijwel alle kernopgaven.

5.3 Identiteit en balans in maat en schaal

KERNOPGAVE 1: gebruik identiteit als leidend principe, versterk de waterentree en maak ruimte om verouderde bedrijventerreinen te transformeren.

Waterland is een zeer waardevol gebied. Identiteit en balans in maat en schaal zijn leidend bij alle gebiedsopgaven.

Wat gaan we doen:

1. In hoofdstuk 3 is op het niveau van de omgevingsvisie met tekst en voorbeelden geïllustreerd wanneer een plan aansluit bij de identiteit van Waterland.
2. Bij grotere ontwikkelingen wordt de vertaling van de waardebeoordeling uit hoofdstuk 3 naar het locatieniveau een vast onderdeel aan het begin van het interactieve proces. Als we het

eens zijn over de waarden, weten we gedurende het proces goed waar rekening mee moet worden gehouden; een fundament voor verdere planvorming.

3. In sommige gevallen is de bestaande situatie onvoldoende sterk en voldoet deze niet aan de vijf kernprincipes. Hier ligt een verbeterdoel. Op het schaalniveau van de omgevingsvisie zijn dit het verbeteren van de waterentree van Monnickendam en (deels in samenhang daarmee) het opwaarderen en transformeren van verouderde bedrijventerreinen, het Galgeriet, de Hellingweg en de Boxenring.

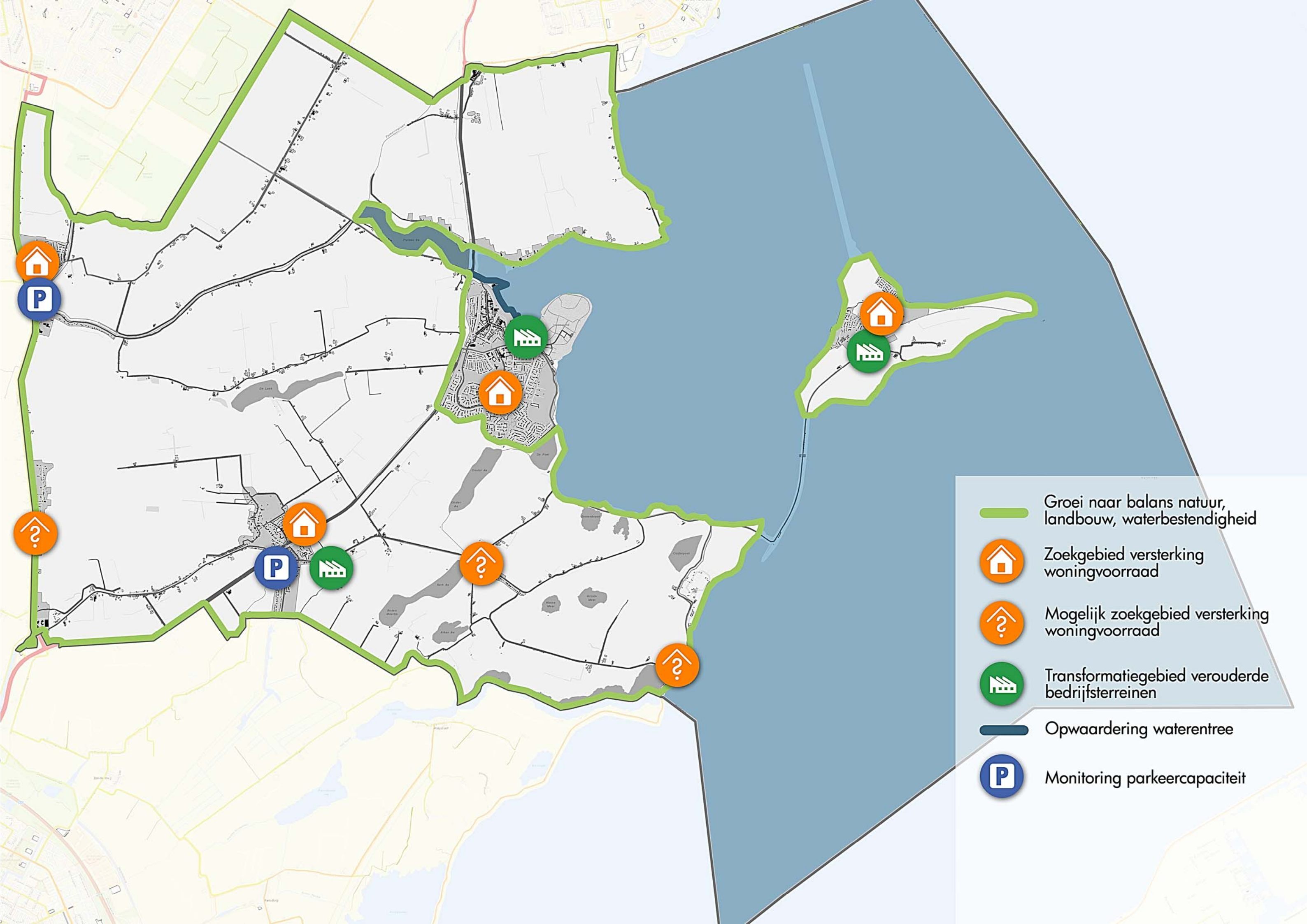
Aansluiting op het interactieve proces

Rode draad in het interactieve proces was het thema maat en schaal.

Maat en schaal bij ruimtelijke ingrepen, bij de grootte van een uitbreiding, in de verhouding tussen autochtonen en import en tussen bewoners en toeristen. Maat en schaal ook bij veranderingen in het buitengebied.

Bewoners en belanghebbenden kozen in de digitale peiling in hun top-5 prioriteiten in meerderheid (61% van 277 respondenten) voor het duidelijk maken welke veranderingen qua maat en schaal wel/niet bij Waterland passen. Van de 13 actiepunten werd dit punt het meest gekozen.

- Groei naar balans natuur, landbouw, waterbestendigheid
- Zoekgebied versterking woningvoorraad
- Mogelijk zoekgebied versterking woningvoorraad
- Transformatiegebied verouderde bedrijfstreinen
- Opwaardering waterentree
- Monitoring parkeercapaciteit

5.4 Gebiedsopgaven voor de kernen

KERNOPGAVE 2: voorzie in woonruimte voor starters, jongeren en senioren.

Waterland biedt een zeer gewaardeerd woonmilieu voor verschillende doelgroepen. De vraag naar woningen is groot. Vraaggestuurd bouwen is niet mogelijk en zou betekenen dat Waterland haar waarde als tuin van de stad geweld aandoet. We kiezen daarom voor woningen die nodig zijn voor de natuurlijke aanwas en daarmee in verhouding staan tot de bestaande bevolkingsomvang. Voor de periode tot 2030 is een aantal van circa 500 woningen richtinggevend. Het uiteindelijke aantal zal bepaald worden door de ruimtelijke draagkracht van het gebied, de identiteit en balans in maat en schaal staan voorop. Daarbij ligt, in lijn met de woonvisie, de focus op woningen voor senioren, jongeren en starters of woningen die kunnen zorgen voor doorstroming waardoor elders woningen voor senioren, jongeren en starters vrijkomen. Ook ligt de nadruk op huurwoningen. Door de realisering van huurwoningen kunnen de genoemde doelgroepen langdurig worden bediend.

In het hoofdstuk 'Context' is aangegeven welke projecten al lopen op het gebied van woningbouw. De ervaring leert dat het vinden van geschikte locaties moeilijk is en de planvorming tijdrovend. Binnenstedelijk zijn weinig of geen mogelijkheden en buitenstedelijk geldt zwaar beperkend beleid van de provincie. Daarnaast zijn de huurwoningen binnen de gemeente in bezit bij corporaties die, in het werkgebied binnen de gemeente Waterland, door landelijke regelgeving op dit moment nog geen investeringen mogen doen. Dit betekent dat herstructurering (gericht op intensivering en/of aanpassing van de woningvoorraad) in ieder geval op korte termijn niet te realiseren is. Om de natuurlijke aanwas te kunnen bedienen moeten alle zeilen worden bijgezet.

Invulplek Sebastianusschool IJpendam

Wat gaan we doen:

1. Voor de kernen Broek in Waterland, IJpendam, Marken en Monnickendam, wordt samen met de kernraad een onderzoek opgestart naar mogelijkheden voor vergroting van de woningvoorraad; een zoektocht naar kansen voor woningbouw. De kernprincipes en waarden zoals aangegeven in hoofdstuk 3 zijn daarbij leidend. Dat betekent dat zeer zorgvuldig wordt gekeken welk aantal woningen per kern inpasbaar is en waar dit past. Allereerst wordt gekeken naar invulplekken en transformatieplekken⁷. Slechts in uitzonderlijke situaties en in kleinschalige vorm zal gekeken worden naar locaties buiten bestaand bebouwd gebied. Het vooronderzoek naar 'Wonen op Marken' zal daarbij worden betrokken.
2. Voor de kleine kernen Uitdam, Watergang en Zuiderwoude is het uitgangspunt dat een onderzoek naar woningbouw mogelijkheden wordt opgestart. Daarbij wordt, net als bij de grote kernen, een proces gevolgd vergelijkbaar met dat van de omgevingsvisie maar dan op het schaalniveau van de kern. Deze kleine kernen zijn kleine gemeenschappen sterk verweven met het landschap. Woningbouw zal hier altijd in (zeer) kleine aantallen aan de orde zijn. Een redelijke mate van consensus is juist in deze kleine kernen erg belangrijk. Mocht een kern daar helemaal niet uitkomen, dan kan een beroep worden gedaan op de gemeente. In dat geval zal de gemeente alle partijen op een gelijkwaardige manier horen en ofwel via een goed proces ofwel via besluitvorming de patstelling doorbreken. Ook in de kleine kernen zullen transformaties van niet-woonfuncties naar woonfuncties binnen de mogelijkheden van de milieuregelgeving positief worden benaderd.
3. Uitgangspunt is dat voor de locatie Hellingweg, Galgeriet en Boxenring een geleidelijke transformatie naar onder meer wonen mogelijk is. De gemeente zal hiertoe kijken of binnen de geldende en aankomende wet- en regelgeving aan deze locaties woningbouw mogelijkheden kunnen worden toegekend, die uitgaan van een gemengd gebied waar een hogere maar verantwoorde milieubelasting wordt geaccepteerd.
4. Generatiewoningen⁸ en woningsplitsing worden onder voorwaarden toegestaan om het aandeel kleinere en betaalbare woningen te laten groeien (dit biedt ruimte voor jongeren, starters en voor de groeiende groep kleine huishoudens).
5. Het punt woningbouw in de gemeente Waterland zal zoals gebruikelijk in de regio worden besproken en afgestemd.
6. De gemeente agendeert haar ambitie om te bouwen voor de natuurlijke aanwas bij de provincie. De gemeente zet zich in voor een bijzondere status voor de gemeente Waterland gezien alle belemmeringen die er spelen. Daarbij is bouwen buiten bestaand bebouwd gebied in goed afgewogen schaal en vorm bespreekbaar.

⁷ Plekken waar functieverandering van een bedrijf of voorziening naar wonen kan plaatsvinden.

⁸ Bij generatiewoningen ontstaan planologisch gezien geen extra woningen.

7. Op termijn is ook herstructurering van bestaande woonbuurten een middel om inhoud te geven aan de opgave tot omvorming en/of intensivering van het bestaand bebouwd gebied.

De gemeente staat open voor vormen van zorgwonen en begeleid wonen. In het uitvoeringsprogramma van de woonvisie zal hieraan aandacht worden besteed. De gemeente kan voor deze vormen van wonen echter geen uitvoerende rol vervullen.

Aansluiting op het interactieve proces

In het interactieve proces is veel gevraagd om bouw mogelijkheden en dan vooral voor jongeren, starters en senioren. Bouwen op een manier die past bij Waterland en op plekken zoals het Galgeriet, de Hellingweg en de locaties uit het onderzoek 'Wonen op Marken' zijn daarbij genoemd. De meningen over het bouwen in kwetsbare gebieden waren verdeeld. Maar één ding vond iedereen: het moest in ieder geval passen bij de schaal en aard van de omgeving.

Bewoners en belanghebbenden kozen in de digitale peiling in hun top-5 prioriteiten in meerderheid (58% van 277 respondenten) voor "de gemeente moet zich inzetten voor de bouw van woningen voor starters en senioren". In de gezamenlijke top-5 prioriteiten eindigde dit punt op de tweede plaats.

KERNOPGAVE 3: bied ontmoetingsruimte en ondersteun het behoud van fysieke voorzieningen.

Voor de leefbaarheid zijn voorzieningen erg belangrijk. Veel is via internet te bestellen en te regelen, maar fysieke nabijheid, levendigheid door menging van functies, door winkels en horeca, aanwezigheid van (basis) onderwijs en een supermarkt zijn daardoor niet te vervangen. Plekken om elkaar te ontmoeten zijn cruciaal voor het ontstaan van contact en sociale samenhang.

De gemeente kan op het gebied van voorzieningen vooral mogelijkheden bieden en ondersteunen. Alleen binnen de openbare ruimte en bij het openbaar onderwijs is de rol van de gemeente als eigenaar en beheerder van grond of vastgoed meer bepalend. De actiepunten zijn hierop afgestemd.

Wat gaan we doen:

1. De gemeente ondersteunt en stimuleert stapeling van voorzieningen omdat daarmee een betere kans ontstaat dat voorzieningen ook op de langere termijn behouden kunnen blijven. Bij de onderwijsvoorzieningen wordt hier al inhoud aan gegeven door projecten voor brede scholen⁹. De gemeente zal

⁹ In Monnickendam hebben de schoolbesturen uiteindelijk afgezien van de samenvoeging. In Broek in Waterland is het project kindcentrum De Havenridders in ontwikkeling.

ondersteuning bieden aan het behoud van een ontmoetingsplek al dan niet als onderdeel van een multifunctionele voorziening.

2. Er wordt een onderwijsvisie voorbereid waarbij onder meer wordt gekeken hoe basisonderwijs, ook in geval van krimp van het aantal schoolgaande kinderen, bereikbaar kan blijven voor alle kernen.
3. Behoud van een ontmoetingsplek in het openbaar gebied (plein, park, speelvoorziening of sportvoorziening) is voor iedere kern met een bebouwde kom uitgangspunt.
4. Bewoners en belanghebbenden worden in een vroeg stadium betrokken bij herinrichting van openbare ruimte en het groen. Uitgangspunt is dat de openbare ruimte de identiteit zoals omschreven in hoofdstuk 3 ondersteunt.

Aansluiting op het interactieve proces

In het interactieve proces is vaak naar voren gebracht hoe belangrijk het behoud van voorzieningen is. In het bijzonder zijn de ontmoetingsruimten genoemd, zowel in gebouwen als in de openbare ruimte.

Bij de digitale peiling is het punt: "de gemeente helpt om voorzieningen te combineren met het oog op het behoud hiervan" op een gedeelte derde plaats gekomen in de gezamenlijk top-5 van belangrijkste acties voor de gemeente. Het verbeteren van beeld en gebruik van groenvoorzieningen eindigde op plaats vijf.

Dorpshuis De Nieuwe Boet te Watergang

Project met jongeren van het Bernard Nieuwentijt College

De jongeren van de middelbare school in Monnickendam over de toekomst van hun gemeente:

- ruilen van huizen:
Ouderen die in een grote woning wonen, krijgen een nieuwe kleinere woning met alle daarbij horende voorzieningen. Kleine groepen studenten kunnen dan in de eengezinswoningen gaan wonen. Zo kunnen jongeren, als ze gaan studeren, in Waterland blijven wonen. En dan blijft het hier ook een beetje leuk.
- ontmoetingsplekken:
Wij willen meer ontmoetingsplekken; een Starbucks waar je je huiswerk kan maken, een Mac Drive, een Jongeren Ontmoetingsplek, en een plek om buiten te chillen op het Hemmeland. Maar eerst moet dat gebied schoongemaakt en daar willen wij best bij helpen.
- vervoer en verbindingen:
Maak bredere fietspaden, zodat we naast elkaar kunnen fietsen en gebruik die paden gelijk om duurzame energie op te wekken; energie uit asfalt dus. Een treinverbinding met Amsterdam en Purmerend zou natuurlijk ook top zijn 😊. En heel belangrijk; zorg dat het internet hier sneller wordt.

KERNOPGAVE 4: zorg voor voldoende bereikbaarheid van de oude kernen.

De oude kernen van Waterland zijn karakteristiek. Wegen zijn er doorgaans smal en dat brengt met zich mee dat de doorstroming en de beschikbaarheid van parkeerplaatsen niet altijd optimaal zijn. In het interactieve proces is dan ook regelmatig gesproken over hinder van het verkeer en problemen met de parkeercapaciteit. De smalle wegprofielen in de oude kernen zijn deel van het gewaardeerde kleinschalige karakter van de woonomgeving, en in zekere zin hoort daarbij een bepaald ongemak.

Is de doorstroming zo beperkt dat de bereikbaarheid voor hulpdiensten in gevaar komt, of is er sprake van onevenredige geluid- of trillinghinder, dan is er wel aanleiding om naar oplossingen te zoeken. Met name in Monnickendam worden daarover klachten gemeld. De oplossingen zoeken we niet in de aanpassing van de karakteristieke wegprofielen maar in afspraken over gedrag, aanpassing van het verkeersregime of in de detailinrichting.

Voor het parkeren vinden we het, voor de historische delen van de kernen, acceptabel dat soms op een wat grotere afstand van de woning of van een voorziening moet worden geparkeerd. Verdringing van het bewoners- en bezoekersparkeren door gebruikers van het openbaar vervoer vinden we echter niet wenselijk. Mocht bij Broek in Waterland en IJpendam ook na voltooiing van het project 'Bereikbaarheid Waterland' een dergelijk probleem blijven bestaan, dan volgt daaruit een actiepun.

Wat gaan we doen:

1. We continueren de monitoring van aandachtspunten over verkeerssituaties en inrichting van de openbare ruimte. De ingebrachte knelpunten in het interactieve proces van de omgevingsvisie worden daarin meegenomen. Als wegen in verband met onderhoud worden opengebroken, wordt nagegaan of er aanleiding is voor een andere verkeersregime of detailinrichting met behoud van de karakteristiek.
2. Bij de transferpunten in Broek en Waterland en IJpendam wordt de parkeersituatie gemonitord. Daarbij wordt de nulsituatie gemeten en tevens gekeken naar het effect van de uitvoering van het project 'Bereikbaarheid Waterland'. Als er overdruk blijft bestaan, dan willen we voorzien in voldoende alternatieve parkeergelegenheid ten behoeve van een optimaal gebruik van het openbaar vervoer en het vrijwaren van parkeervoorzieningen bij de kern voor bewoners en bezoekers van het dorp.
3. Voor de kern Monnickendam verrichten we een onderzoek naar verkeer en parkeren (trillingen, slechte bereikbaarheid) gebruik makend van de suggesties zoals opgenomen in de 'Oogst van het zoeken'. Er zal een verkeersplan worden opgesteld.

Aansluiting op het interactieve proces

In het interactieve proces is veel melding gedaan van bereikbaarheids- doorstromings- en parkeerproblemen in de oude kernen.

Bij de digitale peiling is uit 13 verschillende onderwerpen het punt: "de gemeente moet specifieke parkeer- en verkeersproblemen in de oude kernen aanpakken" op een zesde plaats geëindigd in de ranking van belangrijkste acties voor de gemeente.

Voorbeelden van aandachtspunten ingebracht voor de openbare ruimte:

- besteed bij de inrichting van de openbare ruimte aandacht aan mensen met een beperking;
- versterk het groene karakter;
- leg meer nadruk op het 30 km/uur gebied;
- gebruik palen die kunnen verzinken om termijn van bevoorrading te bewaken.

Parkeren in de oude kernen, IJpendam

5.5 Gebiedsopgaven voor het buitengebied

KERNOPGAVE 5: begeleid de groei naar een steeds betere balans tussen agrarisch ondernemen, natuur en waterbestendigheid.

De agrarische ondernemers zijn als hoveniers voor de tuin van de stad. We willen de agrarische ondernemers dan ook goede mogelijkheden bieden om hun bedrijven te continueren. Wel telt daarbij een langetermijnperspectief van een steeds betere balans tussen agrarisch ondernemen, natuur en waterbestendigheid. Elk initiatief is daarbij een kans om dichterbij dit perspectief uit te komen. Alleen zo kunnen we het veenweidegebied en de openheid van het landschap ook op lange termijn behouden.

Wat gaan we doen:

1. Voor agrarische ondernemers continueren we het beleid van het 'Afsprakenkader ontwikkeling landschap en landbouw Waterland Oost' en het 'Bestemmingsplan Buitengebied Waterland 2013' waarin bedrijven kunnen vergroten, verbreden en omvormen. Identiteit van het landschap en een structurele bijdrage aan het beheer van natuurwaarden gelden daarbij voor het gebied Waterland Oost (dit valt samen met het veenweidegebied) als voorwaarde.
2. Verbreding kan plaatsvinden naar de in het 'Afsprakenkader' overeengekomen activiteiten (onder meer boerderijeducatie, zorglandbouw en agrotourisme) en naar duurzame energie- of warmteopwekking door zonnepanelen of -collectoren op de daken van agrarische bedrijven.
3. We participeren in het 'Innovatieprogramma Veen', dat gericht is op beperking van de bodemdaling in het veenweidegebied door toepassing van een hoger waterpeil met daarbij horende bedrijfsvoering en teelt. De gemeente zal haar bijdrage leveren door medewerking te verlenen aan de omslag naar innovatieve bedrijfsvoering gericht op het beperken van de bodemdaling in het veenweidegebied en door communicatie hierover te voeren met andere overheden en de samenleving.
4. We starten een proefproject gericht op de overgang naar natuurinclusieve landbouw in combinatie van afname van agrarische producten in de regio. Zie ook het voorbeeldproject dat bij het onderdeel co-creatie in hoofdstuk 6 is uitgewerkt.

Aansluiting op het interactieve proces

In de digitale peiling is de stelling: "er moet op termijn meer evenwicht komen tussen agrarisch ondernemen en natuur met een goede weidevogelstand en een verantwoord maaiveldniveau" door 65% van de respondenten met een "Mee eens" of "Helemaal mee eens" ondersteund.

Een ruime meerderheid, namelijk 75% van de respondenten, vond het een goed idee dat de gemeente tijd en geld steekt in een proefproject.

KERNOPGAVE 6: blijf gericht op recreatiemogelijkheden voor de rustzoeker en sportieve recreant en geef ruimte aan ondersteunende initiatieven, waak voor overdruk met name op het eiland Marken.

Waterland als tuin voor de stad, dat geldt in het bijzonder voor het buitengebied en het netwerk aan waterlopen, meertjes, wandel- en fietspaden dat daarin aanwezig is. En natuurlijk biedt ook het uitgestrekte waterlandschap van de Gouwzee en het Markermeer de nodige mogelijkheden voor waterrecreatie. Wij gaan voor behoud en versterking van dat waar Waterland al goed in is; het bieden van mogelijkheden voor rustzoekers en sportieve recreanten op land en water. Ruimte wordt geboden voor initiatieven die daarbij aansluiten.

We zien de versterking van de stad naar het water bij Monnickendam in combinatie met de mogelijkheid voor organische gebiedsontwikkeling op het Galgeriet als een kans om de toeristisch recreatieve aantrekkingskracht van Monnickendam en Waterland te versterken. Dit is per slot de waterentree van de stad en de gemeente.

Recreatie en toerisme moeten in balans blijven met de leefbaarheid van de kernen. Vooral op Marken is het aantal bezoekers groot en vraagt deze balans aandacht.

We zien de versterking van de Markermeerdijken en de Omringkade op Marken als een kans om de toeristische recreatieve aantrekkingskracht van de dijken in Waterland te versterken door de ontwikkeling van een aantal thematisch samenhangende meekoppelpakketten bij de beide dijkversterkingen.

Wat gaan we doen:

1. We continueren het beleid uit de Toeristische visie.
2. We ondersteunen (kleinschalige) initiatieven die het netwerk aan wandel-, fiets- en vaarmogelijkheden aantrekkelijker maken.
3. We zoeken dialoog met bewoners en belanghebbenden en samenwerking met eigenaren en ontwikkelaars om te komen tot opwaardering van de waterentree van Monnickendam en het bieden van ruimte voor de organische gebiedsontwikkeling van het Galgeriet.
4. We blijven in nauw contact met de eilandraad van Marken om overdruk op Marken te voorkomen. Indien de bestaande acties op dat punt (onder meer overleg met touroperators uit Amsterdam) geen oplossing bieden, overleggen wij met de kernraad en ondernemers op Marken over aanvullende maatregelen.
5. We ontwikkelen een aantal pakketten meekoppelkansen voor recreatieve- en natuurontwikkeling bij de voorgenomen dijkversterkingen van de Markermeerdijken en de Omringkade van Marken, zoals de realisatie van wandel-/fietspaden, ontwikkeling van kleine recreatieve voorzieningen langs de dijken, vergroten van de zwemmogelijkheden, verbeteren van de vaarverbindingen, de natuurontwikkeling en de verbinding van het eiland/achterland met het buitenwater.

Aansluiting op het interactieve proces

In het interactieve proces was de boodschap van bewoners en belanghebbenden vrij eenduidig; zoek de toeristisch recreatieve mogelijkheden in aansluiting op dat waar Waterland al goed in is. De opwaardering van het waterfront werd daarbij als belangrijke actie genoemd. Aandacht werd gevraagd voor de balans tussen leefbaarheid en rust en toeristisch recreatieve druk, niet uitsluitend maar wel vooral vanuit de bewoners van Marken.

De stelling: "Het is belangrijk dat het waterfront van Monnickendam wordt opgewaardeerd" werd door 80 van de 277 respondenten in de top-5 opgenomen. 131 bewoners uit Monnickendam deden mee aan de digitale peiling.

In digitale peiling is de stelling: "De gemeente moet meer doen aan het voorkomen van overlast door toeristen" door 52 van de 277 respondenten in de top-5 geplaatst. 24 bewoners uit Marken deden mee aan de peiling.

KERNOPGAVE 7: behoud de kleinschalige wegen, zoek oplossingen voor conflicten tussen kwetsbare en sportieve weggebruikers en het auto- en landbouwverkeer.

De landelijke kleinschalige wegen in Waterland zijn karakteristiek in hun ligging en qua wegprofiel. De wegen worden gebruikt door veel verschillende soorten verkeer wat conflicten met zich meebrengt. Spanning ontstaat tussen fietsers en steeds breder wordende landbouwvoertuigen en tussen sporters en recreatieve fietsers of gemotoriseerd verkeer.

De karakteristiek van wegen en dijken willen we niet/zo min mogelijk aantasten. Bij de dijkversterking en bij grote veiligheidsproblemen zijn aanpassingen nodig en worden andere wensen ten aanzien van gebruik zoveel mogelijk meegenomen.

Wat gaan we doen:

1. We continueren de monitoring van aandachtspunten over verkeerssituaties en inrichting van de openbare ruimte. De ingebrachte knelpunten en ideeën in het interactieve proces van de omgevingsvisie worden daarin meegenomen. Als wegen in verband met onderhoud worden opengebroken, wordt nagegaan of er aanleiding is voor een andere verkeersregime of detailinrichting met behoud van de karakteristiek.
2. De problemen tussen agrarisch vervoer en fietsverkeer agenderen wij bij eigenaren van de betrokken wegen (de provincie Noord-Holland en het hoogheemraadschap).
3. Om sport en bewegen te stimuleren wordt specifiek aandacht besteed aan sportieve weg- of bermgebruikers.

Aansluiting op het interactieve proces

In digitale peiling namen 61 van de 277 respondenten de stelling: “De gemeente moet het aspect van de verkeersveiligheid op smalle wegen in het buitengebied aanpakken” op in de top-5 van belangrijkste actiepunten voor de gemeente.

Voorbeelden van aandachtspunten ingebracht voor de openbare ruimte:

- creëer een groene loopstrook langs wegen in het buitengebied;
- maak een functioneel fietspad beneden aan de dijk en een recreatief pad bovenop de dijk;
- creëer ruimte door een drijvend fietspad te maken.

KERNOPGAVE 8: richt het economische beleid op ondernemers, landbouw, natuurbeheer, toerisme/recreatie en thuiswerkers.

Waterland is vooral een gemeente waar het goed wonen en vertoeven is. Werkgebieden zijn op korte afstand in buurgemeenten voor handen. We hebben geen ambitie om de productiegebonden bedrijvigheid in Waterland te versterken. Dit past minder goed bij het karakter van Waterland als rustige en ruimtelijke tuin van de stad. Zittende en toekomstige ondernemers willen we graag ondersteunen bij hun plannen mits zij voldoen aan de kernprincipes en waarden die benoemd zijn in hoofdstuk 3. Het contact met ondernemers en ontwikkelende partijen willen wij intensiveren. Zie hiervoor ook de start van dit hoofdstuk met het voornemen voor een jaarlijkse ondernemersdag.

Gezien het prettige woonklimaat is Waterland een uitstekende basis voor thuiswerkers. Probleem is de kwaliteit van het internet. Vooral in het buitengebied, maar ook bij de jongeren zijn hier klachten over. We willen bewoners de mogelijkheid bieden om beter digitaal ontsloten te worden. Dit is belangrijk voor zowel zittende als toekomstige ondernemers en voor het thuiswerken.

Wat gaan we doen:

1. We verwijzen nieuwe productiegebonden bedrijven naar bedrijventerreinen in Amsterdam en Purmerend.
2. Jaarlijks organiseren wij een ondernemersdag waarin de stand van zaken voor wat betreft de kernvisie en de plannen en ideeën van ondernemers centraal staan en mogelijkheden voor co-creatie worden verkend (zie ook paragraaf 5.1).
3. Er wordt een onderzoek uitgevoerd in de gehele gemeente naar de interesse voor een beter breedbandnetwerk.

Aansluiting op het interactieve proces

Bij de digitale peiling is het punt: "de gemeente verwijst nieuwe productiegebonden bedrijvigheid naar Purmerend en Amsterdam en ontwikkelt geen bedrijventerreinen" op een gedeelde derde plaats gekomen in de top-5 van belangrijkste acties voor de gemeente.

61 van de 277 respondenten hebben in de top-5 van belangrijkste acties van de gemeente het punt: "het internet moet verbeterd worden" aangekruist.

5.6 Duurzaamheid en waterbestendigheid

KERNOPGAVE 9: continueer het uitgezette beleid in de duurzaamheidsagenda en maak optimaal gebruik van de vernieuwingen in aanbod van duurzame producten op de markt.

‘Ga voor duurzaam’ is een van de vijf kernprincipes in deze omgevingsvisie (zie ook hoofdstuk 3 over de ID-kaart). Daarbij letten we er op, dat bij ruimtelijk aanwezige vormen van duurzame energieopwekking, zoals zonnepanelen, zonnecollectoren en windmolens, de belangrijke waarden van de verschillende gebieden in de gemeente worden gerespecteerd.

De markt biedt steeds meer producten aan, waarbij het goed mogelijk wordt om op een ruimtelijk passende manier duurzame energie op te wekken. We vinden dan ook dat plannen moeten worden beoordeeld op hun bijdrage aan de vijf kernprincipes en dat geen vormen van energieopwekking of gebieden moeten worden uitgesloten. Ook kleinschalige vormen van het opwekken van windenergie op daken en zonnepanelen of -collectoren in beschermde stads- en dorpsgezichten kunnen mogelijk zijn, zolang zeer zorgvuldig naar type en materialisatie wordt gekeken.

Bij het onderwerp windmolens zien we dat niet iedereen daar dezelfde mening over heeft. Windmolens leveren potentieel veel duurzame energie maar hebben duidelijk voor- en tegenstanders. De gemeente vertaalt dit naar een behoedzame houding waarbij de gemeente niet zelf zal ontwikkelen, maar initiatieven op hun eigen kwaliteit beoordeelt. Energiebesparing en duurzame energie uit andere bronnen kunnen aanvullend worden gebruikt conform de duurzaamheidsagenda.

Wat gaan we doen:

1. We staan open voor het benutten van kleinschalige vormen van energieopwekking zonder daarbij vormen of gebieden uit te sluiten.
2. We vertalen de verschillende visies op windmolens bij de bewoners van Waterland in een behoedzame aanpak waarbij een planinitiatief op zijn kwaliteiten zal worden beoordeeld.
3. We maken een energiekansenkaart gericht op het informeren en enthousiasmeren van bewoners en ondernemers over de kansen voor opwekking van duurzame energie. In voorliggende omgevingsvisie is daartoe een eerste opzet opgenomen welke op korte termijn wordt uitgewerkt in digitale vorm (zie paragraaf 6.3).

Aansluiting op het interactieve proces

In het interactieve proces hebben bewoners en belanghebbenden vaak het belang van duurzame energieopwekking onderschreven. Even vaak is gewezen op de kwetsbaarheid van het gebied. Een aantal mensen oordeelde daarom dat zonnepanelen in de beschermde stads- en dorpsgezichten niet moeten worden gebruikt en dat geen windmolens in de gemeente zouden moeten worden geplaatst. De meningen hierover waren verdeeld.

Bij de digitale peiling is door 53% van de respondenten "helemaal mee eens" of "mee eens" geantwoord op de stelling: "binnen de grenzen van de gemeente Waterland is plaats voor uitbreiding van het aantal windmolens".

34% van de respondenten beoordeelde deze stelling met "helemaal mee oneens" of "oneens".

Windenergie op het dak

Zonne-energie op het dak

KERNOPGAVE 10: vergroot de bestendigheid van Waterland tegen overstromingen.

De gemeente Waterland ligt net als veel gemeenten in Nederland grotendeels onder zeewaterniveau. De kans op een overstroming is heel klein omdat de dijken goed in orde zijn en met het project 'Dijkversterking' nog verder in orde worden gebracht.

Dat neemt niet weg dat het goed is om na te gaan wat er gebeurt als er wel iets fout zou gaan en na te gaan hoe de veiligheid van mensen zoveel mogelijk kan worden geborgd en economische schade zoveel mogelijk kan worden voorkomen.

Wat gaan we doen:

1. We zijn trekker van de pilot 'Doorontwikkeling van de klimaatadaptieve woontraditie op Marken'. In deze pilot wordt gekeken hoe je kan zorgen dat er goede vluchtwegen zijn, hoe een gebied waterrobuust kan worden ingericht en hoe bebouwing waterrobuust kan worden gerealiseerd. Lering uit dit pilotproject zal ingezet worden in bouw, verbouw en inrichtingsplannen.

Waterbestendig bouwen